

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 46 (465)

Fredagen den 13 november 1896.

9:de årg.

Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam ..... kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:—	Allm. telef. 6147.	Träffas säkrast kl. 2—3.		För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl. > 3:—	Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	Lösnummerpris 15 öre (lös:n:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben > 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.

Hedvig Lundström
född Cederborgh.

Stor och berättigad saknad har den gamla, öfver hvars namn vi i dag teckna det betydelsefulla korset, lämnat efter sig inom den krets och den ort, där hon under ett långt, skiftesrikt lif närmast verkat, älskat och lidit. Men äfven utanför denna skall hennes minne bevaras i tacksam kärlek, ty hon var en kvinna som få.

Hedvig Fredrika Cederborgh var född den 21 april 1815 på Vedevägs bruk i Västmanland. Föräldrarne voro brukspatron Erik Cederborgh och hans maka, Hedvig Charlotta Rosensvärd. Brukspatron C. var på sin tid en af ortens rikaste män och ägare till flere af de förnämsta brukena i bergslagen. Han var bror till den, inom den literära världen mycket bekante Fredrik Cederborgh, författaren till »Ottar Tralling», »Uno von Trassenberg» med flere originella och kvicka satirer, som utkommit i förnyade upplagor intill senare tid.

Den unga Hedvig förrådde tidigt en mer än vanlig begåfning, så väl på hufvudets som hjärtats vägnar. Sina föräldrars enda barn och med ett sinne, som lifligt uppfattade allt, uppfostrades hon i mycken frihet, och såsom hon själf i en senare tid mången gång uttryckte sig, i yster själfständighet. Sin barndom tillbragte hon dels på Stjernfors, dels på Vedeväg och Rölfors, där föräldrarne växelvis bodde. Med synnerlig förkärlek fäste hon sig vid det sistnämnda stället, under det hon, lyssnande till forsens mäktiga dån, till häst eller fots ströfvade omkring i de vackra omgifningarna, omtalad redan nu för den sä-

kerhet och elegans, hvarmed hon skötte sin eldige springare, ofta utan att öppna grindarna för honom. Jämte detta lif i frihet idkade hon för enskilda lärarinnor med framgång sina bokliga studier, tills dessa en dag hastigt afbrötos af en ganska allvarsam anledning, då den unga fröken från skolrummet kallades in till fadern, som meddelade henne att kaptenen och adjutanten hos kronprinsen, seder-

mera konung Oscar I, friherre Karl Sparre, anhållit om hennes hand och afvaktade hennes svar. På det humoristiska sätt, som var egenomligt för henne, berättade hon ännu på gamla dagar om detta afbrott i läsläsningen och huru hon därvid just hunnit till kapitlet om västfaliska freden, tilläggande: »Nu var det slut med läsläsningen, hvarför jag ej heller kommit längre i svenska historien än till nämnda fredsslut.» Detta var dock ingalunda fallet, ty fäderneslandets historia utgjorde under hela hennes lif ett älskingsstudium för henne, och äfven sedan hennes ögon blifvit svaga af ålder, lät hon sig gärna föreläsa Fryxells och Starbäcks berättelser ur svenska historien. Och gällde det handlinger eller årtal i dessa, hade hon när som helst kunnat stå examen.

Utan att mycket förstå innebörden af de nya plikter hon iklädde sig, firade den sextonåriga flickan sitt bröllop och erhöi i hemgift det kära barndomshemmet Rölfors där makarne bosatte sig och förde ett öppet hus för gäster från när och fjärran. Den unga husfruns lätthet att sätta sig

Bilda din brud, så förädlar hon dig; med den barnsliga dockan
Älskaren leker en stund, mannen och tänkaren leds.

C. G. von Brinkman.

in i alla förhållanden gjorde henne till en lika älskvärd värdinna som god och omtyckt husmoder för godsets många underhafvande, under det trenne egna små barn efter hand togo hennes omsorger i anspråk. Tunga moln lägrade sig dock snart öfver hemmet genom mannens långvariga sjuklighet, och årliga badresor höllo makarne långa tider borta från den egna hården, tills den unga friherrinnan vid några och tjugu år satt som änka ensam kvar vid den.

Härmed började ett nytt skede i hennes lif. Den gamla frihetslusten vaknade åter. Rik, oberoende och i hög grad original till sin karaktär, blef hon snart själen i ett förfinadt och gladt sällskapslif, hvarvid Røfors blef medelpunkten för allt hvad orten i den vägen hade bäst att bjuda. S. A. Hedlund, den kände tidningsmannen och riksdagsveteranen, var vid denna tid informator för husets unga söner och bidrog äfven i sin mån att höja den glada sällskapstenen, under det mellan honom och familjen grundlades en vänskap, som bibehöllt sig lifvet igenom. En lika trofast vänskap hade ock under badresorna till Söderköping stiftats mellan friherrinnan Sparre och den genialiske doktor Lagberg och alla medlemmarne af hans familj, ett vänskapsband, som bröts först af döden. Vintrarne tillbragte den unga änkan i hufvudstaden, där hon i en ståtlig våning i det s. k. Bondeska palatset samlade omkring sig en krets af literära och musikaliska storheter samt aldrig försummade att höra Jenny Lind hvar gång denna uppträdde på operan.

När sommaren kom och friherrinnan återvände till landet, tillbragte vännerna från hufvudstaden gärna någon tid i det gästfria hemmet på Røfors. Kvicka infall och repliker haglade därunder vid det väl försedda bordet, och sång och musik genljödo till sena kvällen. Bland dem, som väl triffes i hemmet vid den brusande forsen, var också skalden Esaias Tegnér, som mer än en gång strängade sin lyra till den spirituella värdinnans ära. En sonson till skalden, professor Esaias Tegnér, blef med tiden gift med en dotterdotter till friherrinnan Sparre, fröken Märta Ehrenborg.

Midt under detta muntra lif inträffade emellertid en märkvärdig brytning. Under en sejour i Stockholm hörde friherrinnan Sparre nämnas en ny predikant, som lät mycket tala om sig. Han uppträdde ej i kyrkorna, utan höll sina andliga föredrag på en större sal, vid en tämligen obemärkt gata, där företrädesvis folk ur de lägre klasserna hörde honom.

Intresserad af allt, som i någon mån afvek från det alldagliga, beslöt hon sig för att höra hvad lekmanpredikanten kunde hafva att säga, och så begaf hon sig en afton till den sal, där C. O. Rosenius predikade. Fängslad af det enkla, men allvarliga föredraget, stannade hon kvar ända till slutet, och nästa gång Rosenius predikade satt hon åter på den omålade träbänken bland de tarfliga gummorna och lyssnade lika uppmärksamt som de till ord, hvilka åstadkommo en omgestaltning af hela hennes lif. Omedvetet hade hennes ande törstat efter något högre än det, hvarmed hon hittills sökt tillfredsställa den; hon fann det här i evangeliets lefvande förkunnelse och kände sig lycklig såsom aldrig tillföre. Vi kunna ej dissekera gången häraf, blott observera verk-

ningarna. Nog af, den firade, beundrade härskarinnan inom nöjets värld var en helt annan, då hon efter vintern i hufvudstaden återvände till hemmet på landet, än hvad hon var, då hon lämnade det. Intressena voro ock andra. De muntra tillställningarna, middagshudningarna, sällskapsspektaklerna, efterträddes af ett lif i kärlekens verksamhet för andra.

Fattiga och sjuka besöktes och på godset fanns ingen stuga så låg, att icke den vänliga friherrinnan trädte öfver dess tröskel, med alltid öppen hand och öppet hjärta för nöden. Med sanning sades om henne, att hon blifvit en moder för alla sina underhafvande. En läs- och arbetsskola öppnades för barnen, och missionsfester firades på gården, illustrerade af främmande, framstående lärare, som inbjödos från skilda håll. Den lifliga husfrun rörde sig nu på ett nytt område med samma ursprunglighet, samma lust och glädje som förut inom helt andra kretsar. I den stora salen eller under de gamla träden på gården dukades bord för mötesdeltagare och en mera förekommande värdinna kunde man ej lätt påträffa. Hennes kristliga lifsåskådning gjorde henne ej tung och trång, tvärtom bibehöll hon hela sin personliga originalitet, under det hennes blick inåt och utåt blott alltmer vidgades. Den sprittande humor, som alltid utgjort ett framstående drag i hennes skaplynne, förnekade sig ej.

Ännu alltid vistades hon om vintrarne i Stockholm, dit nya intressen drogo henne, och där hon numera företrädesvis umgicks med tidens mest framstående andliga talare, såsom Rosenius, Elmblad, Janzon, Thomander, Fjellstedt, m. fl. och när så Røfors åter klädt sig i sommarskrud, inbjöd hon med hjärtevinande vänlighet den ene eller andre, och ofta hela familjer, till rekreation och hvila i det skogomkransade landliga hemmet, som snart fick namn om sig att vara ett verkligt sanatorium, och där alla kände sig så innerligt väl, emedan värdinnan hade ett sätt att taga sina gäster, som gjorde att de kände sig liksom hemma.

Efter mångårigt änkestånd ingick den frihetsälskande och själfständiga friherrinnan Sparre, till mångas öfverraskning, nytt äktenskap, då hon förenade sig med sin nu efterlevande make, brukspatronen Gustaf Lundström, som delade hennes lifsåskådning och jämte det han öfvertog omsorgen om den vidlyftiga ekonomien, tillsammans med henne fortsatte hennes kristligt filantropiska verksamhet. Bland annat lät han på godset uppföra en ny, särdeles vacker byggnad, efter ritning af arkitekten Stenhammar, afsedd för det dubbla ändamålet af skollokal för godsets barn, med egen aflönad lärarinna, och samlingsrum för andliga sammankomster.

I detta senare äktenskap föddes tvänne söner, hvaraf den ene dog i späda ålder och den andre — utrustad med ovanliga mekaniska anlag och en flärdfri, trohjärtad karaktär — lyktade sin dag föga mer än trettio år, lämnande en ung maka och tvänne helt späda barn efter sig.

Detta var ett slag, som djupt träffade modershjertat och kastade sin mörka skugga öfver den själsstarka kvinnans senaste lefnadsår, hvartill äfven kommo andra bekymmer och en

långvarig, tärande sjukdom. Dock bibehöll hon under alla dessa växlingar sin tro och förtröstan till den himmelske hjälparen, tills hon äntligen i den höga åldern af 81 $\frac{1}{2}$ år segrande utkämpade den sista striden, morgonen den 18 oktober innevarande år, i det hem, som från tidiga barndomsåren varit henne så kärt. Allt och alla i det hemmet hade ock ständigt rört sig omkring henne, som intill det sista varit själen i lifvet där.

Utom den efterlevande maken stodo barn, barnbarn och barnbarnsbarn sörjande omkring den blomsterhöljda kistan, när denna sänktes i jorden.

Åldriga trotjänare och trotjänarinnor sörjde också den gamla såsom en kärleksfull moder, hvilken behandlat dem mera som barn än som tjänare.

Länge skall ock bland ett uppväxande släkte i stugorna kring Røfors minnet af »gamla frun» och hennes »regemente» fortleva i välsignelse.

L. S.

Till Döden.

När framför mig mörk, obeveklig står
den höga skepnad, som vi Döden
kalla,
ej blodets vågor då af fruktan svalla —
nej, lugn min puls och lugnt mitt hjärta
slår.

Jag lifvets tomma intet har lärt känna —
en enda önskan finns ej mera kvar,
och inga tårar mina ögon bränna,
när jag din hand, o Död, till hälsning tar.

Välkommen är du! Som i dagar unga
jag törstat efter bågarn, fylld till rand —
så längtar jag nu i din båt få gunga
hän öfver okänt haf mot okänd strand.

Tag mig, o Död, i dina starka armar —
så ljuf var ännu ingen kvinnas famn —
från godtköpsmarknaden, där lifvet larmar,
bär mig till evig hvilas tysta hamn!

Man flyr, när mörk din skugga synes stanna
på lyckans stig, där rosor regna ner —
när törnekransen vrids kring fårad panna,
du blir den lycka, hvarom hjärtat ber.

Jag misskänt dig. Jag låtit språket klinga
till lifvets lof som till en ädel väns,
men hvad som lifvet ger — ack, det är
ringa,
ty lif och kärlek, ära ha en gräns.

Men du, o Död, din skänk tar icke åter —
du evigheten ger och ej ett nu.
Mild som en mor du kysser den, som gråter,
till drömlös sömn — välsignad vare du!

Daniel Fallström.

”Det svaga kärilet”.

Det borde ju vara den fröjdefullaste syn man kunde ha — ungdomen, men sannerligen man kan känna någon synnerlig fröjd vid att se på våra blodfattiga, med ryggradskrökning, kronisk hufvudvärk och hundratals andra krämpor behäftade stadsflickor af öfver- och underklass. Ty det är sjukt utefter hela linien.

Det är visserligen sagdt, att kvinnan är ett svagt käril, men rättare vore kanske att säga, att hon *blir* det.

Låt vara, att den nyfödde pilten är gröfre byggd än flickebarnet, men däraf bevisas alls icke, att han är lifskraftigare. Statistiken, den torra, den tråkiga, men i tvistiga fall så nyttiga, säger tvärtom, att dödsfallen äro talrikare bland de späda gossarne än bland flickorna. Man kan därför vara så där tämligen säker på, att flickans hälsa ursprungligen är åtminstone lika god som gossens. Men med tiden ändrar sig detta förhållande, ty medan gossen i regeln fortfar att vara frisk och stark, utvecklar sig flickan så småningom till det bräckliga käril, man nu en gång för alla fått för sig att hon måste vara för att icke vara mot strömmen.

Och orsaken härtill? Utan tvifvel det olika behandlingssättet under uppväxtåren.

Gossen anses under sin barndom för en absolut onyttig varelse, ja, än mer, som en, den där endast är i vägen och till besvär, och hvilken det därför är angenämast att vara utaf med så mycket som möjligt. Det faller aldrig någon beskäftig mamma in att sätta honom till att fälla näsdukar, virka, röra i grytan, vagga den minste eller öfva honom i liknande färdigheter, hvaraf han dock otvifvelaktigt skulle kunna draga nytta i en framtid. Utan när han har suttit sina timmar på skolbänken och lyckligt öfverstökad läsläsningen, anses han ha uppfyllt allan rättfärdighet som ung maskulin varelse och tillåtes att begagna fritiden efter eget behag. Och man kan vara alldeles viss på, att det behaget består i att han i blinken kastar på sig mössan, stormar utför trapporna och ströfvar omkring ute på gatorna, i berg och backar eller nere vid kajerna. Kort sagdt, han är till finnandes öfverallt, utom inom fyra väggar.

Har ni lagt märke till, hvilken förvånande massa pojkar det alltid finnes utomhus? Låt det bli det allra minsta uppträde i ett gathörn, och som stampade ur jorden strömma pojkar till från alla håll och kanter för att taga märkvärdigheten i betraktande, pojkar af alla åldrar och klasser, och hvilka allesamman hafva något af svallande ungdomskraft öfver sig. Men flickor finns det nästan inga i klungan. Hvarför? Äro de måhända mindre nyfikna än pojkarne? Åh nej, men de — sitta instängda hemma.

I fattiga hem måste flickan, nästan alltifrån det hon kan gå, var mors hjälpreda. Att vara ute och leka, nej, det är nu något, som aldrig kan komma i fråga. Det är högst sällan hennes mamma har en aning om, hur nödvändig frisk luft är för hennes flicka. Frisk luft — bevars väl, det måtte inte vara så viktigt, och för öfrigt finns det väl lika mycket af den varan här inne i det lilla rummet som där ute. Och om icke, kan hon i alla fall icke släppa ut dottern, ty hon behöver henne

nödvändigt i hemmet. Hon skall diska och och skura, stå på pallen vid spisen och röra i gröten, och hon skall, medan mamma är på fabriken eller slamrar bort timmarne hos grannarne, sitta inne och hålla vakt öfver småsyskonen — och tösen är inte mer än sju, åtta år! Hon får dålig luft, otillräcklig föda, mycket och tungt arbete, och därför blir hon också med tiden en sådan ung flicka, som vi dagligdags möta, då hon är på väg till sitt arbete vid någon fabrik, blek och glåmig, utvecklad och förkrympt, med ett trött, håglöst uttryck i blicken, medan hennes bror, som går bredvid, och som lever under samma ogynnsamma arbetsförhållanden, tack vare sitt fria uteliv under barndomen ger oss ett mycket bättre intryck hvad styrka och hälsa beträffar.

I burgnare hem är förhållandet enahanda. Mycken och hälsosam sport för gossarne och för flickorna innelif.

Hur använder väl flickan sin fritid ur skolan. Är hon ute i friska luften, stärker och härdar hon sin kropp genom lämplig motion och lekar? Nej, vanligtvis icke. Frisk luft är något, hon sätter ofantligt litet värde på, och när hon går ut, är det icke för nyttans skull, utan för att flanera, titta i butikfönstren eller drifva ett par gator upp och ned med någon ung älskad gentleman. Det är den motion hon tar. Någon annan tål hon inte, hon blir andtruten, om hon springer, får hufvudvärk af gymnastik, hjärtklappning om hon på något sätt anstränger sig, blir förkyld af minsta vindfläkt. Hon är inte stark, säger hennes mamma med en bekymmersam skakning på hufvudet, hon »tål» inte luften. Bäst därför att hon håller sig inne i de varma, väl ombonade rummen, där sådant otyg som drag och luftväxling förekommer i så lindrig grad som möjligt. Och hon har så mycket där hemma, hvarmed hon kan fördrifva tiden, handarbeten och dockor.

Det är nu en gång för alla fastslaget, att flickan skall lära sig handarbete. Att det är nyttigt, mycket nyttigt, det kan ingen förneka, men om det är klokt och rätt att låta en flicka, som i skolan suttit sina fem timmar med böjd rygg och sammantryckt bröstorg fortsätta att göra det under den lediga tiden, det är en annan fråga. Fritiden är tydligen afsedd till hvila och rekreation, icke till ytterligare arbete. Kroppen behöver efter det långa tvungna stillasittandet rörelse, stark rörelse, ögonen äro i behof af hvila, ryggen af att få räta ut sig. Men allt det där fäster man sig inte vid, utan sätter med det lugnaste samvete i världen flickan till att brodera, virka eller något annat som kommer henne att för timmar sjunka ihop på en stol med ryggen i en olycksbådande bäge.

Eller också låter man henne förlusta sig med dockorna. Dockorna! — När pojken får en kälke eller ett par skridskor i julklapp, är det alldeles gifvet, att hans syster får — en docka. Hur mycket förräder icke denna småsak om det olika lefnadssättet för dem båda. Till kälken och skridskorna höra själfskrifvet backar, isbelagd sjö och friska, stärkande vindar, till dockan ett varmt rum med innestängd luft.

Den där dockan lär emellertid vara så utomordentligt nyttig — ja, endast för flickan, förstås. Ty visade pojken lust att i många timmar dagligen leka med dockor, skulle hans mamma och pappa helt visst

bli öfver sig gifna och, om icke alldeles förbjuda leken, dock sätta en gräns för den och efter en stund skicka junkern ut för att roa sig med mer stärkande idrott. Men med flickan är det en helt annan sak. Att hon tillbringar de flesta af sina fritimmar orörlig och ihopsjunken på en stol med dockan i famnen är så utomordentligt välgörande för henne. Det väcker till lif och utvecklar en hel del sköna egenskaper, ordentlighet, fit, huslighet, kvinnlighet, ömhet o. s. v., ja, det är alldeles som ett slags förberedelse för hennes blifvande, viktiga kall — moderskapet. Så är det sagdt. Låt vara att så är, men å andra sidan är det en så dålig förberedelse som möjligt för det fysiska moderskapet, ty därtill fordras en stark, väl utvecklad kropp, och en sådan får man icke genom ett stillasittande, hälsovidrigt lif.

Att flickan själf hellre tillbringar sin lediga tid inom hus än ute bevisar ingenting. Hon har helt enkelt blifvit van därvid, och det ständiga innelifvet har haft till följd, att hon, som ursprungligen älskade ett rörligt, verksamt lif, så småningom råkat blodbristen och därmed håglösheten och maktligheten i våld.

Det är just på *den* punkten, vi nu ha våra unga stadsflickor, och icke lära vi få dem därifrån genom att gifva dem kina- vin och järnpiller i hur stora kvantiteter det än månne vara. Nej, det är deras lefnadssätt, som helt och hållet måste ändras.

Hur lyckligt vore det icke, om vi tillerkände småflickorna en del af den onyttighet, som vi finna så naturlig hos deras bröder, och om vi kunde låta det bli en i vårt lif verksam öfvertygelse, att frisk luft och motion äro fullkomligt lika nödvändiga för flickor som pojkar. Vi som mödrar försakade då helt visst hellre kafferepet hos grannas, än att vår lilla flicka hela långa dagen skulle sitta inestängd i det kvafva vindsrummet, för det tunga grofarbetet sparade vi henne så mycket som möjligt, handarbetena gömde vi, tills ferierna komme, och öfver dockorna höllo vi noggrann uppsikt, så att de icke alltför mycket inkräktade på våra döttrars fritid. I stället för handarbeten och dockor satte vi till en betydande del lekar, som kunna lekas endast under bar himmel. Vi må icke inbilla oss, att vi kunna få våra flickor att älska lifvet i det fria genom att låta dem promenera ett par gator upp och ner, ty det tillfredsställer dem icke, utan måste de hafva något som intresserar dem. Detta något behöfva vi icke länge söka efter, vi finna det i *sporten*. Det är den som skall blifva medlet att rycka upp våra flickor ur deras dåsiga, ohälsosamma lif och locka dem ur instängda rum ut på vägar och stigar, bort till snöhöljda backar och islagda sjöar, ja, allestädes, där sund, härdande idrott kan öfvas. Det kommer kanske att göra dem mindre »vänt bortkomna» och »flickaktiga», men också hurtigare och friskare till kropp och sinne, så att våra blickar åter med glädje kunde hvila på dem, och det — ja, det vore vinning öfvernog! E. L.

Sen till, att *Idun* och *Iduns Modetidning* finnas hos alla edra bekanta!

Suomessa.

(I Finland.)

Några vildblommor samlade
af Esstese.

I. Ankomsten.

En ljus fjärl i april!

Majnattens skuggor hängde gråvioletta öfver skogen, när jag steg af vid en liten järnvägsstation i det inre af Finland. Häst och skjutskarl mötte. Månskaran lyste gulröd, och i väster dröjde ännu ett svagt skimmer. Vi åkte genom tysta byar och förbi sofvande stugor. Naturen och människan hvilade.

Men slummern blir icke lång: österns skyar ljusna inom kort, de grå nattfärgerna öfvergå i gulröd, som det inre af en marskalk-Niel-ros. Smala, rosenröda moln simma i ett haf af guld. Träd och buskar — fantastiska i nattedunklet — börja återtaga sina rätta former. En och annan fågel hörs pipa. Bakom oss bleknar månen, och hvita dimmor draga öfver fuktiga marker.

Vidare och vidare. Hästen tyckes njuta af att springa i den svala morgonluften. Genom österns portar bryter en mäktig ljusflod fram, öfversvämande himlen. Vi vika in på en smal byväg. Här och där knarrar en stugudörr eller råmar ett kreatur.

Till sist stanna vi framför en rödmålad stuga med hvita knutar. En vakt af knopande björkar står där omkring. På trappan synes en liten gumma med öppna armar och glädje i blicken. I öster sticker oss något bländande i ögonen. Det är solens öfre kant, som skjuter upp bakom skogen.

»Der Morgen kam,» säger Gøthe.

II. Lördagsafton.

Aftonsolen kastar gulddagrar öfver skogar och fält. Längst i fjärran blånar horisonten och glittrande vattenspeglar skymta ofta fram. Den röda färgen på stugorna glöder som på gamla mästaress taflor. Sockenkyrkan tronar i lugnt majestät på en hög backe, och bland grafvarna gå fridens änglar med hvita liljor.

Utänför en fäbod i kyrkbyn leka en pojke och en hundvalp. Hönorna leta korn på ladugårdsbacken. Dagsarbetet är slut. En stämning af sabbatsafton hvilar öfver nejden.

Men ur alla badstur tränger rök. Lördagen förgår aldrig, utan att finnen badar badstu; ofta går han två gånger i veckan, och i några socknar badar man dagligen. Hvar jag nu rider, möter jag nytvagna människor eller människor på väg till badstun. Utänför en stuga i kyrkbyn står en karl med handduk och en ren skjorta på armen. Han samlar ihop de hängande persedlarna i ena handen och tar med den andra åt mössan. — »Hyvä ilta — god afton.» — »Hur kan man rida på lördagskvällen, då man borde bada» står att läsa i hans förvånande ögon.

På trappan till en stuga står en gumma, varm af badet; hennes gubbe försvann just nu bakom knuten med ett vattenämbar i handen och en fysionomi, som tycktes i stort behof af badstun.

Ännu några steg och där — en verklig della Robbia-scen: på en förstukvist, belyst af aftonsolen, sitter en ung bondhustru med sitt barn, en kerub med knubbiga lemmar och rosenfärgade kinder. Det ljusa håret är ännu fuktigt af badet, och små feta bar-

nahänder sticka fram ur bländhvita tröjmar. Ack, att jag varit Luca della Robbia eller Botticelli! Då hade denna sköna syn i förklaradt ljus nått eftervärlden.

Några ord af Swinburne rinna mig i minnet. —

»If of such be the Kingdom of Heaven.
It must be Heaven indeed —»

och jag lyssnar drömmande till modern, som med sakta röst sjunger en af Finlands ljufva, vemodiga vaggsånger för det slumrande barnet på sitt knä:

»Vyss mitt barn, o vyss min lilla!
Vyss mitt barn, var snäll att somna!
Jag mitt barn till sömnens vill sjunga,
Söfva in i sömnens slåde.
Kom, o sömn, att barnet söka,
Skynda hit, du son af slummern,
Tag det i din gyllne slåde,
Sätt det i ditt silfverådkon.»

Solen har gått ned och fullmånen gjuter sitt silfver öfver hvad som nyss skimrade i guld. Sabbatsfriden genomtränger min själ, och jag följer barnet på dess färd i silfverådkonet.

III. Måndagsmorgon.

Natten har nyss vaknat. Solstrålarna brytas mot millioner dagdroppar i gräset. »Skönhet, skönhet i hvar ögnastråla!»

Jag sitter på min förstukvist. En ny arbetsvecka går in; lif och rörelse öfverallt. Ljudet från såg och stångjärnshammare hörs på afstånd. Stugdörrar öppnas och stängas. Kor råma och skällor ljuda i den klara luften. Grisar skrika och höns kackla. Det rasslar i asparna på gården, och en frisk bris krusar sjön. Bäckens sorlar och flugor surra.

»Lifvet i allt» sade Herakleitos. Lif och rörelse är universums lösen.

En ny arbetsvecka ingår. Söndagen, »kvarlefvän af antiken», är tilländalupen. Man har sofvit, druckit mera kaffe än vanligt, suttit i kyrkan, pratat med sina grannar. Den trötta arbetsryggen har fått en behöflig hvila. Men nu måste den åter krökas — hvem får tänka på värken? Munnarna där hemma i stugan fordra mat. Det är nödvändighetens lag, och den fattige böjer sig utan invändning därför.

Samma släp vecka ut och vecka in. Barnet blir man, mannen gubbe, allt under samma eviga enformighet. Generation följer generation utan klagan, utan knot. Föga omväxling — kanske en sjukdom, ett giftermål eller dödsfall. Få nöjen: badstun på lördagskvällen och så söndagen, äfven den med samma enahanda. Trötta blickar, gubbaktiga ansikten, till och med hos barn. Men en härlig natur: skogar, sjöar, berg. Blå himmel, varmt solsken och ofta stor förnöjsamhet. Den fattige har visdom: han känner sin begränsning, böjer sig för det oundvikliga och bidar bättre tider.

IV. Middagsbjudning.

Färden bort och hem är det roligaste. Hästarna ha sina bästa seltyg, och vagnen är nytvättad. Själff känner man sig uppsträckt till själ och kropp. Endast alltför snart är man framme. Vård och värdinna se varma och ängsliga ut. »Herrskapet ä' så goa och stiga in.» Man radar upp sig kring väggarna; sofforna undvikas samvetsgrant. Att få en konversation i gång före middagen är omöjligt, och man äfverger utan vidare alla försök i den vägen. Nya gäster

anlända; alla se besvärade ut. »Herrskapet ä' så goa och tar en smörgås.» Efter mycket knuffande får man fatt i en för liten tallrik, för stor knif och gaffel och en mikroskopisk »gås» utan smör. Med detta rof letar man en vrå att äta i och hamnar till slut i sängkammaren; vid »gående bord» ätes öfverallt. Buljong serveras i kaffekoppar och därtill väldiga pastejer, till hvilka »de fem» få tjänstgöra som både knif och gaffel! »Herrskapet ä' goa och tar fisk.» Man bogserar sig fram till matbordet och återvänder skyndsamt till sin vrå i sängkammaren, rädd att den under tiden upptagits af någon annan.

Vård och värdinna gå omkring och skåla. Man dricker vin och blir tung i hufvudet. At last! Middagen är slut, men det värsta återstår: att »tacka för mat.» »Herrskapet ä' goa och inte besväras sig.» — Vård och värdinna äro nära att knuffas omkull.

Man är het om öronen af vinet och ens kinder bränna obehagligt. »Jag är så mätt, att jag knappt orkar röra mig.» — »Jag har bestämdt ätit för mycket.» — Kaffe serveras. »Nej tack.» — »Åjo, visst måste du dricka — se så, krusa nu inte!» — »Ska vi gå i parken?» — »Tänk, att det ändå blef vackert, så som det regnade i går.»

Man återvänder in. »Snälla flickor, spela litet för oss!» — »Vi to' inga noter med och utantill törs vi inte.» — »Å, en liten bit.» — »Nej, omöjligt, inte med så många åhörare.» — »Sådana vackra porträtt! Ä' det Amanda och hennes fästman?» — »Ska' du byta om tjänstfolk i höst? Vet du, jag har fått en så'n utmärkt la'gårdspiga.» — »Hur ä' det med småttingarna?» — »Jo, tackar, den minsta har just fått sin första tand.»

Herrarne spela kort. Ungdomen »roar» sig med skriflekar, men utan fart i leken. Man är tydligen för uppsträckt.

Te bjuds på bricka och tebröd af många slag. Man tar samvetsgrant af alla sorter och dricker under tystnad.

»Männe våra hästar ä' ispända?» — (Suckar af lättnad höras rundt omkring.) »Jo, de första åkdonen äro framme.» — »Tusen tack och adjö nu!» — »Tusen tack, tack för att ni kom!» — »Glöm inte bort oss! Adjö, tack för i dag!» (Alla bli med ens lifliga.) Hästarna sätta sig i gång. »Det roliga» är öfver och man far hem.

(Forts.)

Hustomten.

»Det var inte bara en dröm — utan jag har verkligen sett honom!» sade tant med ett skalkaktigt leende.

»Hvilken?» frågade vi.

»Tomten!»

»När då? — Hvar då? Låt oss höra?» utropade vi; ty vi sågo af tants skälmska, hemlighetsfulla min, att detta var något af hennes vanliga infall, som det låg mening under.

»Det var i somras, — fortfor hon — när jag var nere och hälsade på mina vänner i Skoghem. Efter en lång och tröttsam resa — ty vid min ålder äro alla resor besvärliga — kändes det obeskrifligt godt att komma in i det lilla trefna hemmet och af vård och värdinna mottagas med öppna armar.

Gården var ej stor, men den var hemtreflig. Läget var ej naturskönt, men rätt täckt. Rummen voro små, men inbjudande, och hvartenda föremål tycktes af husbondefolket ha lärt sig att »när sänjan är god, är rummet stort.» Det var lågt i taket — men ändock andades man lätt därinne och kände det hela som någonting *högt*. — Med ett ord: det var ett af de älskligaste och trefligaste hem — men hvad var det egentligen, som åstadkom detta? Det satt jag just och tänkte på, sedan jag om aftonen sagt godnatt och blifvit ensam i det lilla nätta gästrummet. Jag hade varit i många vackrare och komfortablare hem; men här var det någonting särskildt. Mitt värdfolk var ett arbetsamt, förnöjsamt, ordningsälskande och lefnadsfriskt ungt par, det visste jag, — men det var inte bara *det!*

Så sträckte jag ut mina trötta lemmar i den mjuka resort-sängen med en känsla af välbehag. — »Här måtte sannerligen någon god tomte vistas!» — det var den enda slutsats jag i afton kunde komma till; och därmed tillslöt jag ögonen.

Tyst! — — det prasslade sakta invid sängen, så sakta att det icke *störde* mig, men jag hörde det ändock tydligt. Jag öppnade åter ögonen. — Kunde jag inte tro det? Där var han ju lifslevande, hustomten, och gick och stökade; men det skedde helt stilla och behagligt. Jag kunde icke låta bli att följa honom med ögonen.

Han tycktes vid första påseendet vara lik alla andra tomtar, så som man ser dem afbildade här och hvar: med den ökända grå tröjan och röda toppmössan. Jag tyckte således nästan att vi voro gamla bekanta.

»Godafton, gamlefar!» dristade jag mig därför att säga, då han under sitt sysslande i rummet kom fram till sängen. »Jag kunde tro, att ni fanns här i huset — jag har sett edra spår!»

»Såå,» sade han bara sakta och log så godt i skägget.

Men nu hade jag blifvit nyfiken. Då jag väl en gång kommit i samspråk med en tomte, tyckte jag mig vilja veta litet mer om deras natur och historia, så att jag gaf mig inte så lätt. — »Det är således ni, som styr och ställer med allting här i gården, så att här råda större lycka och välbefinnande än på de flesta ställen?» fortfor jag därför.

»Jo-jo-men!» svarade han belåtet; »det kan ingen annan än jag göra.»

»Jag kan tro det,» nickade jag till svar; och för att hålla honom kvar fortsatte jag: »Har ni bott länge här i gården?»

»Lika länge som husfar och husmor,» svarade han; »jag flyttade in med dem, ty de kända mig väl.»

»Jag trodde ni var ännu mycket äldre här,» sade jag, mest för att något säga, som kunde locka honom till meddelssamhet, »Ni ser så åldrig och vördnadsvärd ut.» Jag trodde att detta skulle vara en artighet åt en *tomte*.

Men då brast han ut i ett muntert, klingande skratt, som förbryllade mig.

»Ni är kanske inte så gammal, som ni ser ut?» återtog jag något osäkert, ty jag ville för ingen del på något sätt stöta mig med hustomten.

»Jag är evigt ung!» svarade han då, med en så melodisk röst, att jag blef förvånad höra sådana tonfall ur ett tomte-skägg.

»Jag vet, att andeväsen äro odödliga,»

sade jag nu, »och då äro väl tomtarne så äfven?»

»Om det finnes sådana, som dö,» svarade han högtidligt, »då ha de aldrig varit af det rätta slaget. — Vet du inte, hvem jag är?» sporde han därpå, efter ett ögonblicks uppehåll, i en den allra skalkaktigaste ton, i det han kom ända fram till hufvudgården.

»Nej...» tillstod jag tvekande, ty nu höll jag på att bli riktigt bragt ur koncepterna af den egendomliga lille gubbens skiftande sätt, »men jag vill mycket gärna veta det!» tillade jag.

Då trängde sig öfver hans läppar ett det mest ungdomligt klangfulla, lekande, ystra, sprittande skratt — det riktigt sprudlade af friskhet, men var på samma gång så rikt på värme och innehåll, att det trängde till mitt innersta; — det var som ungdomen, lifsglädjen, hjärtefröjden själf! — det låg en hel saga i det skrattet.

Och då jag såg upp, stod tomten där alldeles förvandlad. Han hade kastat af sig vadmalsdräkten, mössan och lösskäppet — och nu stod han där med blott en skimrande mantel lätt lindad omkring sig; ännu liten som förut, men nu med ett barns rosiga anlete och skära lemmar, smidig, älsklig, hänförande, och med det allra skälmskaste leende på läpparna. På skulderna hade där vuxit fram ett par fina, genomskinliga, guldglänsande vingar, mellan hvilka hängde ett lätt koger, och den gyllene bågen bar han i handen.

Nu kände jag igen honom! Jag hade sett honom förr.

Jag kunde ej undertrycka ett utrop af öfverraskning och beundran.

»Visste du inte det?» sporde han nu åter i lekfull; öfverdådigt ton.

Jag kände mig ännu förbryllad, och sökte förgäfvos efter ett svar. Jag tyckte, att jag hade vetat det hela tiden, men ändock var det som om jag inte rätt förstätt honom förr än nu.

»Ni människor äro då så ohjälpligt trög-tänkta!» utbrast han i samma öfverlägsna ton. Jag bara vinkade åt honom att fortfara med hvad han hade att säga.

»Ser du,» återtog han allvarligare, »detta är min *rätta* gestalt. Men den är för skär och fin för att visas för hvardagsmänniskorna. Endast de, som kunna rätt uppfatta mig, få se mig i den,» tillade han.

Jag kände mig nu mera tillfredsställd och sade: »Vill du inte berätta mig hela din historia?»

»Min historia!» utbrast han, »det skulle bli hela mänsklighetens historia, blott med något olika variationer. Fråga hvem helst du vill, om du önskar höra något af den. — Det är bara en sak till, jag skall säga dig,» fortfor han med eftertryck. »Det är många, som inte förstå tomtens verkliga väsen, utan tro, att bara han går och stökar i huset, är allt väl beställt där; och det kan ju hända, att ett visst yttre västånd kan frambringas däraf, om tomten blir väl skött — men det kan också hända, att både lycka och ro stökas ut ur huset genom allt detta mångsysslande och jäktande. Nej, det måste finnas något *inunder* tomtetröjan! Blott när den guldstickade dräkten skimrar fram under hvardagskläderna — blott *då* är tomten af odödlig natur. Men detta är en hemlighet, skriven med en chifferskrift, som blott de invigda känna. — Förstår du mig nu?» tillade han.

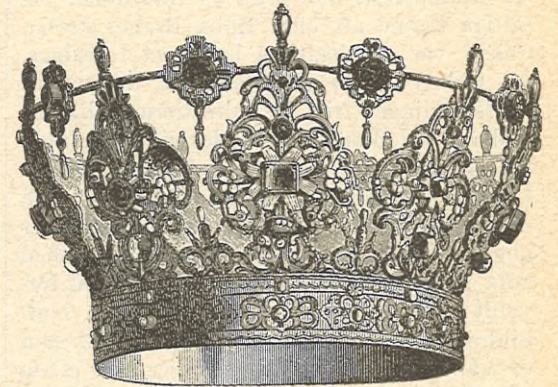
»Ja, nu tror jag, att jag förstår dig,» svarade jag allvarligt.

»Se detta är tomtens saga,» slutade han, »det är ordet till gåtan, lyckans gåta, som så många söka lösa, hvar på sitt sätt: blott den, som en gång varit amorin, kan bli en rätt hustomte!»

»Amen!» sade jag högtidligt; och så nickade tomten godnatt och försvann i rummets skymning.

Hedvig Indebetou.

Under Ebba Brahes brudkrona.

Sagan om den sköna grefvedottern, som en blifvande hjältekonung en gång drömde om såsom sin drottning, hör till dessa romantiska minnen, som skalderna älska att besjunga. Ebba Brahes namn äger ännu en tjuskraft som knappast någon annan svensk kvinnas, som möter oss i de svenska storhetsdagarnes häfder. Men detta namn är icke en stor lifsgärnings inkarnation. Det betyder — poetiskt taget — endast en episod: en gäckad ungdomsdröm, ungdomskärlekens illusioner, som krossas af det verkliga lifvets praktiska hänsyn. Därför: då vi nämna *Ebba Brahes brudkrona*, föres tanken icke till den praktiska husmoderns och makans, Ebba De la Gardies lif, som genom denna krona invigdes, utan till den försmådda kungabrudens sönderrifna myrtenkrans. Det är därför Ebba Brahes brudkrona omstrålas af ett poetiskt skimmer, som ej under århundradena förbleknats.

Det stolta Vikingsborg, där Ebba Brahe stod brud, är längesedan grusadt. Nakna murar, brutna hvalfbågar, ruiner, öfver-skuggade af en redan hundraårig vegetation, tälja om all världslig storhets förgänglighet. Brudkronan, som en gång sirade Gustaf Adolfs tilltänkta gemåls hufvud, har hamnat i ett landtligt tempels kyrksilfver-kista. Där, tillsammans med andra dyrbara relikier från storhetstiden, utgör den den gamla minnesrika Brahe-kyrkans skatt. Och förvisso har denna Visingsö-kyrka, i sig själf ett helt museum, rikt på konstföremål af högt värde, intet som så väcker vårt intresse. Till kyrkan skänktes kronan redan 1644 af den mäktige riksdrotsen Per Brahes, Ebbas kusins, första gemål. Det fromma nit, som den höga damen ägnade sin ätts eget tempel, räddade måhända den historiskt märkliga relikien från förstörelse under reduktionens rubbningar eller den stora slottsbranden på Visingsborg.

I dessa dagar har emellertid en ättling af de gamla Visingsborgs-magnaterna satt Ebba Brahes brudkrona på sitt hufvud, och

denna har sålunda, om också blott för ett ögonblick, återbördats till hennes efterkommande. Det ligger en lång tid mellan den dag, då Ebba de la Gardie vigdes under Brahe-kyrkans måleriskt sirade hvalf, och den bröllopsfest, som hennes dotterdotters dotterdotters sondotters sondotter i dagarne hållit i den nya Sofia-kyrkan i Jönköping. Det är egendomligt att tänka sig allt det som timat och ändrat sig under de åtta generationers id, som ligger mellan dessa dagar. Den svenska storhetstidens glans är längesedan bleknad; de tankar, som syssel-satte dess hjältar och hjältinnor, hafva efter-trädts af det moderna livvets jäktan. Men ännu är ett minne från dessa flydda tider mäktigt att sprida en säregen stämning öfver en bröllopsfest, där brudens traditioner berättiga henne att bära Ebba Brahes krona. Också var det ståtliga bröllopet i tisdags, då fröken *Ellen Palmstierna*, dotter till landshöfdingen frih. H. Palmstierna och hans maka, född Blomstedt, vigdes vid löjtnanten vid Jönköpings regemente friherre Fabian Lilliecreutz, mer än vanligt högtidligt. Och då bruden trädde fram för altaret, riktades nog mångas blickar på denna tunga, med ädla stenar och pärlor besatta krona af för-gyldt silfver, hvilken Idun här ofvan i af-bildning bringar sina läsarinor, och som en gång bars — kanske med ej alltför glada känslor — af Gustaf Adolfs forna utkorade.

Hjalmar Cassel.

Några reflexioner vid post-luckan.

Se någon gång tillbaka, så lär du dig sätta värde på hvad du äger.

Et gammalt ordspråk säger, att »ap-titen växer, medan man äter.» Mera än en gång tror jag att vi få erfara sanningen häraf. Ofta är det endast en obetydlighet, som kan väcka tanken, som måhända sofvit rätt länge, till besinning. Hvad som denna gången förde mig några årtionden tillbaka var ett bref, hvars innehåll jag ej ens kände. En af mina vänner höll en längre föreläsning, först öfver att hon fått vänta ett par timmar öfver den vanliga tiden på dagen för postens ankomst, och så därför att hon måst sätta tvänne 10-öres frimärken, hela 20 öre, på en i mitt tycke diger lunta, som under namn af bref skulle genomfara hela landet från Ystad till långt upp i Norrland.

I mitt stilla sinne tänkte jag då: *Tacka du i stället för att träta, och gå i minnet några årtionden tillbaka till din egen gröna ungdom och påminn dig, huru man då fick lida och betala för att få ett bref afsändt till och med blott några få mil bort. Med lida menar jag den tid man fick stå i en trång, dragig förstuga och vänta, medan man tåligt knackade på den slutna post-luckan, och när denna ändtligen gaf vika för ens trägna bemödanden och fälldes ned, så tog det sin rundliga tid, innan den oftast allt annat än vänlige och tillmötesgående postherren hann räkna ut, huru många skil-lingar banko ett bref från t. ex. Stockholm till Askersund kostade, och hvilken dag i veckan post afgick till bemälda ort — och så slogs luckan igen med en fart, så det var tur man ej fick lämna fingrarna kvar som arvode också!*

För de unga kan det kanske hafva sitt intresse och sin nytta med sig att höra, huru vi äldre hade det beställt med vår brevväxling ej längre tillbaka än år 1853. Under det årets sista kvartal förde de mystiska telegrafträdarna sin tysta talan för första gången i vårt land och med dem följde andra tider för nyheter och viktiga meddelandens spridande. Man kunde ej då skrika »hallå» till vännen, som bodde i en annan landsända, och morra öfver, om någon annan tagit sig orådet före att komma med samtal emellan, så man får vänta ett par minuter.

Nej, annorlunda var det allt då! Man såg noga efter, *hvilken dag* i veckan, ej som nu *hurudags* eller kanske rättare huru många gånger om dagen, som post afgick, och huru mycket postarvodet var hit eller dit; olika var det snart sagt till hvarje ort i vårt land, dyrast för korta vägsträckor, billigare längre bort. Huru behändigt nu, ingen öf-ning i den ädla räknekonsten, 10 öre enkelt porto öfver hela landet och till Norge och Danmark till på köpet.

Bodde man i Stockholm och skulle skriva till Alingsås, så gick post dit 4 dagar i veckan — mycket på den tiden, och få orter i vårt goda land kunde glädja sig åt att hafva så flitig förbindelse med landets hufvudstad. Men så låg det lilla Alingsås midt i stråkvägen till Göteborg, därför blef det så äradt. Ett bref, ungefärligen hälften af hvad man nu får skriva för 10 öre, kostade dit 7 skilling banko (omkring 21 öre). Utanskriften skrefs på själfva brevet, ku-vert funnos ej. Till Haparanda var nästan billigare att skriva jämförelsevis; dit kostade ett bref 11 skilling banko, oaktadt de oländiga vägar, som säkert funnos dit upp.

Ingen anar, huru svårt det var innan man fick in uti ett barns lilla hjärna, huru mycket ordet banko förstörade skillingens och riksdalerns värde. Det var så dyrbart att skriva, att Stina eller Lisa visst aldrig tog sig det orådet för, det skulle ha tagit alldeles för mycket på hennes lilla årsjön. Föräldrarne, eller den som hon i hembygden hade kär, fingo nöja sig med en hälsning genom vänner eller väns vänner, om hon tagit tjänst på annan ort. Men männe kär-leken och troheten äro starkare nu, då de så ofta klädas i ord?

Bref voro på landsorten nästan en okänd lyxartikel, få kunde dessutom läsa dem, och nu komma de i skaror till och med från Amerika och läsas obehindradt af en och hvar. På den tiden brukades mycket att den frånvarande, äfven af den bemedlade klassen, skref ett bref gemensamt snart sagt för en hel liten by eller stad, och så gick brevet ur hand i hand, tills det var läst med både ögon och fingrar. Det kunde vara tacksamt att skriva, när brefven lästes så grundligt.

Skola vi för en stund roa oss med att göra en resa till de få orter i vårt land, som hade den lifligaste postgången från Stockholm, nämligen 4 gånger i veckan anno 1853. Bäst är väl, när resan sker i en kalender, göra den efter bokstafsordning, så behöfver det ej blifva värdsbus förbi. — Låt gå till *Alingsås, Borås, Eskilstuna, Gefte, Göteborg, Medevi, Motala, Strömstad, Thorshälla, Tjellmo* och *Örebro* — och bland dessa kunde ej Gefte hela året glädja sig åt sina fyra dagars post, det var endast den tid af året, då vanliga postångbåtsfar-ten var i gång emellan Ystad och Stralsund,

så lydde lagen, och tre dagar blef sedan budet, och ingen knotade för det. Till och med en så stor stad som *Uppsala* hade i all-mänhet ej post mera än två dagar i veckan från Stockholm. Det gör oss äldre så godt att i bland påminna oss, hvad åren gifvit af livvets behag både i den ena och andra formen. Och kanske det också kan lära de unga att tåligt bida en eller annan mi-nut — längre törs man väl ej numera ut-sträcka sina pretentioner, då allt här i lifvet: arbete, förhoppningar, strider och äflan, ru-sar i väg med en snälltågsfart, för hvilken det icke gifves någon rast eller ro.

Ur notisboken.

På nya banor. Den första kvinnliga agromie studerande i Sverige har inskrifvits vid den nyligen började årskursen vid Alnarps landt-bruksinstitut. Det är fröken *Alida Negel*, som förut aflagt studentexamen vid Palmgrenska sam-skolan i Stockholm. Fröken N. genomgår obli-gatoriska landtbrukskursen för att sedan få till-fälle genomgå kurs vid Alnarps mejerierinstitut.

Till k. m:t har fröken *Agnes Emma Carolina Magnell* inlämnat ansökan om rätt att efter före-gången inträdesexamen bli antagen till elev vid Tekniska högskolan. Fröken Magnell skulle i så fall blifva den första kvinna, som antagits till elev vid nämnda högskola.

Fröken Emmy Rappes testamente. Frö-ken Emmy Rappe har i testamente donerat till Gotlands sjukhem för obotligt sjuka 6,000 kr., till Fjellstedtska studenthemmet i Uppsala 6,000 kr., till Fjellstedtska skolans pensionsfond för dess fö-reståndare 4,000 kr., till Röda korsets pensions-fond för sjuksköterskor 5,000 kr., till Fosterlands-stiftelsens sjömansmission 500 kr. samt till en-skilda personer 8,500 kr.

Sonja Kovalevski är föremål för en längre artikel i *Novoje Vremja* med anledning af det här i Stockholm nyligen högtidlighållna aftäckandet af hennes minnesmärke å Nya kyrkogården.

»Fru Kovalevski dog i det land» — så skrifer den ryska tidningen — »där det blef hennes lott att arbeta, i det land, som på vid gafvel öpp-nat sina universitetsdörrar för henne, under det hennes fädernesland endast kunde erbjuda henne plats som lärarinna i matematik för elementar-skolans elever. Hennes stoft är därför med rätta jordadt i Sverige. Men om än omständigheterna tvungo den afidna både att själf studera och se-nare att använda sina kunskaper utanför sitt hem-land, så förblef hon dock, såsom det sades på hen-nes graf, »en trogen och hängifven medlem af det unga Ryssland, fredens, sanningens och fri-hetens Ryssland, det Ryssland, hvilket framtiden tillhör.» Därför beslötö ryska vänner och beund-rare att föreviga minnet af sin berömda lands-maninna.

Samtidigt har ett minnesmärke för kommande tider rests öfver fru Kovalevski äfven i hennes hemland. Stipendier vid de högsta kvinnliga skolorna skola för alla tider påminna den studerande ungdomen om den kvinna, som genom sitt för-stånd, sina kunskaper och sin hängifvenhet för vetenskapen skapade sig ett rykte öfver hela den bildade världen.

Att sidenfabrikationen i Schweiz står på en ovanligt hög ståndpunkt, är ett känt faktum, lik-som ock att de schweiziska fabrikaten framgångs-rikt täfla med de bästa franska. Men medan endast en liten del af de tillverkade sidentygerna konsumeras inom Schweiz, afsattes större delen därpå på utlandet, hufvudsakligast Amerika. Eng-land, Frankrike och Tyskland. En af de största schweiziska sidenfabrikerna, *Schweizer & Co, Lu-zern*, har nu börjat söka sin marknad äfven här i Sverige. Och att döma af den särdeles rikhal-tiga samling profver på siden och halfsidentyger m. m., som sändts oss till påseende, framgår, att firman har att bjuda på mycket solida fabrikat och till priser, växlande från 50 öre pr meter till 12 kr. och mera. Allt försändes till rekviren-erna tull- och fraktfritt. Se för öfrigt annonsen a tidningens första sida!

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
 nya preparat för tandernas vård.

fem, eller har min dragit sig före? Det här var då bra kuriöst. Skref du inte klockan fem i brevet?»
 »Jo, visst skref jag fem. Det har jag ju redan sagt.»
 »Hm. Ja men säkert. Fruntimmer bruka slarfa med sådana saker ibland.»
 »Du borde inte hafva gift dig med en slarfa.»
 »Jag trodde, att du möjligen kunde vara ett undantag från regeln.»
 »Nå, när du nu finner, att detta ej är förhållandet?»
 »Det har jag aldrig sagt. När du försäkrar, att du skrifvit fem, så får jag naturligtvis tro dig.»
 »Ja — aldrig har jag anat, att du ens kunde tänka på något annat sätt.»
 Man hörde att det inte var långt kvar till snyftningarna.
 »Jag gör ju inte så heller, min söta vän. Men du får väl i allt fall erkänna, att det är litet besynnerligt att vi sitta här och vänta på våra gäster, som skulle komma kl. fem, då hon snart slår half sex?»
 »Det kan väl jag inte rå för. Jag måtte väl inte skrämman bort dem från vårt hem.»
 »Du vill kanske insinuera, att det är jag? De hafva kanske sett dig i hvardagshumör, och då är det ju ej så otroligt, att de föredraga gröt och mjölk hemma framför hjarpe och champagne hos oss.»
 »Vet du, att åpropas hvardagslyne antar jag att du kan mäta dig med hvem som helst. Och är det ett fel hos någon af oss, som gör, att folk ej kommer hit, tror jag, att jag kan fritaga mig.»
 »Det är väl mitt fel då, kan jag tro. Klockan är emellertid öfver half sex nu, och få vi aldrig se våra vänner hos oss, så spår jag, att vårt lif blir paradisiskt. Jag undrar just hur — —»
 »Och jag undrar, hur jag kunde gifta mig med dig. Mamma varnade mig också, men jag lydde henne ej — till min egen ska—a—da.»
 Snyftningarna tilltogo på ett oroväckande sätt.
 »Jag friade inte mer än en gång och behöfde minsann inte vänta på ditt ja.»
 »Hade jag då vetat, hvad jag nu vet, hade du allt fått vänta.»

»Jag är nästan frestad att önska, att så vore fallet.»
 »Jag är redo att lämna dig din frihet, när du behagar.»
 Den unge äkta mannen svarade ingenting, utan trummade med en högst omusikalisk force en varietéslagdänga på fönsterrutan.
 »Vill du vara så god och upphöra med den där fasliga musiken!»
 Herr Gösta hörde ej, eller i alla händelser tycktes han ej höra något annat ljud i rummet än den ohyggliga vals, som han hamrade på rutan.
 Och han vände sig ej en gång om, då han hörde en snyftande röst bakom sig försäkra, att dess ägarinna hade ett hem, hvarifrån hon aldrig bort fara, men dit hon — himlen vare tack och pris — kunde återvända i ömma föräldrars armar. Så hördes frasen af en klädning och därefter från sängkammaren bullret af lådor, som drogs ut och slogos igen, samt prasslandet kläder, som kastades ut öfver stolar och golf.
 Men hvisslande »Glädjens blomster i jordens mull» vandrade herr gemålen med stormsteg i förmaket med håret på ända och händerna i byxfickorna.
 Så hördes ett kvädd utrop från lilla frun.
 »Gösta!»
 Han morrade något till svar, inom sig fylld af den omätligaste glädje öfver att första steget äntligen var taget.
 »Vet du, hvarför våra gäster inte kommit?»
 »Neej,» sade han nyfket.
 »Joo,» svarade hon och visade sig i dörren, svängande med ett par hvita pappersark, »joo du, jag har — glömt att sända af brevet!»
 En suck af lättnad höjde hans bröst, men han hann inte svara, förrän kokerskans röst hördes i matsalsdörren:
 »Tänker herrskapet någonsin äta middag i dag?»
 »Ja,» svarade herrn i huset, och det festmiddag ändå.»
 »Och försoningsmiddag,» tillade hans lilla hustru och räckte fram sina läppar till en förlåtande kyss.

På förekommen anledning

och särskildt till erinran

för våra ärade annonsörer

vilja vi här meddela de officiella siffrorna för tidningarna »Idun» och »Svensk Damtidning», hämtade ur k. postverkets beställningsböcker för den 4 innevarande november:

Idun: 21,736 ex. *Sv. Damtidning:* 3,167 ex.

Häraf komma ensamt på Stockholm för

Idun: 11,162 ex. *Sv. Damtidning:* 538 ex.

Dessa äro som sagdt de officiella postsiffrorna, som af en hvar kunna kontrolleras. Hvad Idun beträffar komma härtill ytterligare 6 à 7,000 ex., hvilka gå dels genom bokhandlare och tidningskontor, dels till Finland, hvadan Iduns hela upplaga under detta kvartal närmar sig 30 tusen exemplar.

Stockholm den 10 november 1896.

Iduns Expedition.

Innehållsförteckning.

Hedvig Lundström, född Cederborgh; af L. S. (Med porträtt) — Till Döden; af Daniel Fallström. — »Det svaga kärlet»; af E. L. — Suomessa. (I Finland). Några vildblommor samlade af Esstese. — Hustomten; af Hedvig Indebeton. — Under Ebba Brahes brudkrona; af Hjalmar Cassel. (Med 1 ill.). — Några reflexioner vid postluckan; af ——. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Vid kaffet; amatörfotografier af Hugo Falk: Första bjudning. — På förekommen anledning. — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Jag finns i många länder;
 Jag dingla får i gränder;
 Man snor mig mellan händer;
 Man vrider mig och vänder;
 Man sirar mig med ränder;
 Jag heftas utaf bränder;
 Man biter mig med tänder.

Mitt arma jag!
 I många smulor
 Jag nu skall stötas.
 Små näpna kulor.
 Hvar kläder blötas.
 På rot i skogen.
 I hög på logen.
 En tankesport.
 Ett flicknamn, kort.
 Hur vill man hafva
 Den kära »tären»?
 Bäst att begrafva.
 Hvem kläd's om våren?
 Namn på ett vatten.
 En häst med spatten,
 Hur plär han göra?
 En farkost förd
 Utaf höga vågor.
 En höstens skörd
 Utaf fina tågor;
 Och fabrikatet
 Som blir däraf.
 Hvad fanns på fatet?
 En stad vid stranden
 Af Österhaf.
 Ett blodigt drama
 (Kurtis med Fama).

Namn, feminina.
 Hvad ger man »svina»?

Än några smulor
 Man kunde plocka,
 (Nog finns det »tocka»),
 Men de få vara,
 Vi mödan spara.

S. L.

Gåt-charad.

Mitt hela är mitt andra till mitt första.

Reseda.

Sifferlogogryf.

3 2 1 = Ett djur.
 6 7 8 = Adjektiv.
 9 7 8 6 2 = En sysselsättning.
 3 7 8 5 = Del af fartyg.
 9 2 5 6 = Ett djur.
 4 2 1 3 = Ett träd.
 6 2 3 = Hör till toaletten.
 7 8 9 = Del af klädespersedel.
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 = En rumsprydnad.

Carl A.

Vokalförändringsgåta.

Med *i* bedrager det,
 Med *a* förfärad det,
 Med *u* underlättar det.

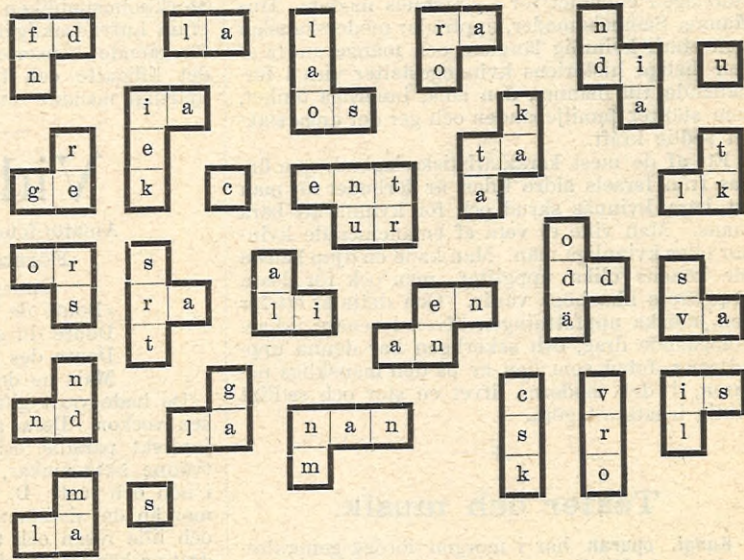
Calle C.

Kombinationskvadrat.

1.	2
3	4

1—2) namn på en stad,
 3—4) verb,

Mosaik.

1) Politisk lära, 2) stad på Sveriges västkust, 3) vattenblommor, 4) liktydigt med missljud, 5) högtidlig religionshandling, 6) botemedel, 7) spansk stad och fästning, 8) krigsman, 9) dansk ö.

Begynnelse- och slutbokstäfverna bilda hvar för sig namn på tvänne kuststäder.

E. O. N.

1—4) fruntimmersnamn,
 2—3) stödjepelare.

Sibylla.

Lösningar.

Logogryfen: Liktorn: kolt, klot, lik, rol, ton, ro, ko, tik, lit, kli, tro, nio, tio, lin, Tor kort, kon, kol, or, not, ni, tok, torn, kil, rik, il, in, ort, ok, rot, korn.

Charaden: Karbunkel.

Tfyllningsgatan: Berlin; Erfurt, Nystad, Dublin, Erivan, Rjäsan.

Stafvelsegåtan: Sofia—Oskar: 1) Sorrento, 2) Ornä, 3) Finnmark, 4) Ida, 5) Alcazar.

Palindromen Akab-baka.

Prokop.

1—5) europeisk stad.
 2—5) en konungs rådgifvare,
 3—5) infattning.

Sibylla.

ENEROTH & Co.
 Tekniska Fabriken "GÖTA LEJON"
 * * * GÖTEBORG

rekommandera sitt allmänt erkända
LUTPULVER
 → trätt från klor ←

Lutpulvret begagnas vid lak eller tvätt i stället för bästa och renaste aska. Användningssättet alldeles samma som med vanlig asklut, och
SÅP-PULVER (trätt från klor)

Sparar **penningar.**
 Sparar **arbete.**
 Sparar **kläder** och ersätter såpa eller tvål.